Kommunala vetot
2020–2022

På uppdrag av Svensk Vindenergi

Henrik Westander och Jessica Henryson
Westander Klimat och Energi

Innehållsförteckning

Sammanfattning **3**

1. Historik vetot och avgjorda ansökningar **4**

1.1 Helhetsbild 4

1.2 Hur många ansökta verk har stoppat av vetot? 4

2. Metod **5**

3. Samtliga projekt och verk – hela perioden **6**

3.1 Projekt och verk 6

4. Samtliga projekt och verk – fördelat på år **7**

4.1 Endast ansökningar och verk 7

4.2 Samtliga aktuella projekt och verk 9

5. Samtliga projekt och verk per elområde **14**

Sammanfattning

- Westander Klimat och Energi har tidigare beräknat att 63 procent av **ansökta** vindkraftverk skulle ha beviljats om de inte stoppats av vetot. Det motsvarar 888 av 1 410 verk som stoppats av vetot, i slutligt avgjorda ansökningar som beslutats i första instans **sedan 2014**. Om den genomsnittliga årsproduktionen skulle varit 20 GWh, så har vetot **stoppat cirka 18 TWh.** Därutöver har vetot, som redovisas i denna rapport, stoppat projekt i tidig dialog och i samråd.

- Westander Klimat och Energi har fått i uppdrag av Svensk Vindenergi att upprätta en statistisk sammanställning av hur det kommunala vetot använts **perioden 2020 till 2022**, och utöver ansökta verk **också inkludera vindkraftsprojekt före samråd och i samrådsfas**.

- **Sammantaget** stoppades 54 av 80 (67 procent) av de aktuella projekten och 1 021 av 1 430 (71 procent) av vindkraftverken av det kommunala vetot under perioden 2020 till 2022.

    - Under 2020 var det 9 av 19 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 1 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. **47 procent av projekten och 46 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.**

    - Under 2021 var det 33 av 44 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 6 före samråd, 14 efter inlett samråd och 13 efter inlämnad ansökan. **75 procent av projekten och 77 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.**

    - Under 2022 var det 12 av 17 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 4 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. **71 procent av projekten och 73 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.**

- Kommunerna i **södra Sverige** (Elområde 3 och 4) stoppade en större andel och fler projekt och verk än kommunerna i **norra Sverige** (Elområde 1 och 2).

    - I södra Sverige stoppades 39 av 50 **projekt**, motsvarande 78 procent. I norra Sverige stoppades 15 av 30 projekt, motsvarande 50 procent.
    - I södra Sverige stoppades 681 av 780 **verk**, motsvarande 87 procent. I norra Sverige stoppades 340 av 650 verk, motsvarande 52 procent.

- Om man antar att 63 procent av de totalt 1 021 stoppade verken 2020-2022 hade fått slutligt tillstånd (och senare realiseras) om det inte vore för vetot, skulle det ha lett till ytterligare 643 verk som skulle kunna producera cirka **13 TWh om året** (baserat 21 GWh per verk).

- För hela perioden **2014 till H1 2021** drabbades **28 procent** av ***ansökningarna*** av vetot och **24 procent** av de ansökta verken avstyrktes (notera att mätmetoden var annorlunda).

- Under hela perioden **2020 till 2022** tog kommuner ställning till 53 ***ansökningar***, varav 26 tillstyrktes och 27 avstyrktes, samt 766 verk, varav 409 tillstyrktes och 357 avstyrktes. **51 procent av ansökningarna och 47 procent av verken avstyrktes.**

    - 2020 tog kommuner ställning till 17 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 7 avstyrktes. 41 procent av ansökningarna och 42 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

    - 2021 tog kommuner ställning till 24 ansökningar, varav 11 tillstyrktes och 13 avstyrktes. 54 procent av ansökningarna och 49 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

    - 2022 tog kommuner ställning till 12 ansökningar, varav 5 tillstyrktes och 7 avstyrktes. 58 procent av ansökningarna och 47 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

1. Historik vetot och avgjorda ansökningar

1.1 Helhetsbild

I Westander klimat och Energis senaste rapport till Energimyndigheten hade det kommunala vetot (helt eller delvist) stoppat 73 av 259 (28 procent) av ansökningarna och 1 212 av 4 925 (24 procent) av de ansökta verken. Denna undersökning avsåg ansökningar som hade beviljats i första instans efter den 1 januari 2014 och var slutligt avgjord vid utgången av juni 2021.

I Westanders senast uppdaterade statistikrapport till Svensk Vindenergi, som täcker perioden 2014 till 2022, framgick att 1 410 av totalt 6 566 ansökta och avgjorda verk (21 procent) inte har fått tillstånd på grund av vetot.[1] Av 295 avgjorda ansökningar var det 87 (29 procent) som påverkades negativt av vetot antingen genom att ansökan avslogs, återkallades eller reducerades avseende antalet verk.

Det kommunala vetot har varit det klart vanligaste skälet till att vindkraftsansökningar avslagits.

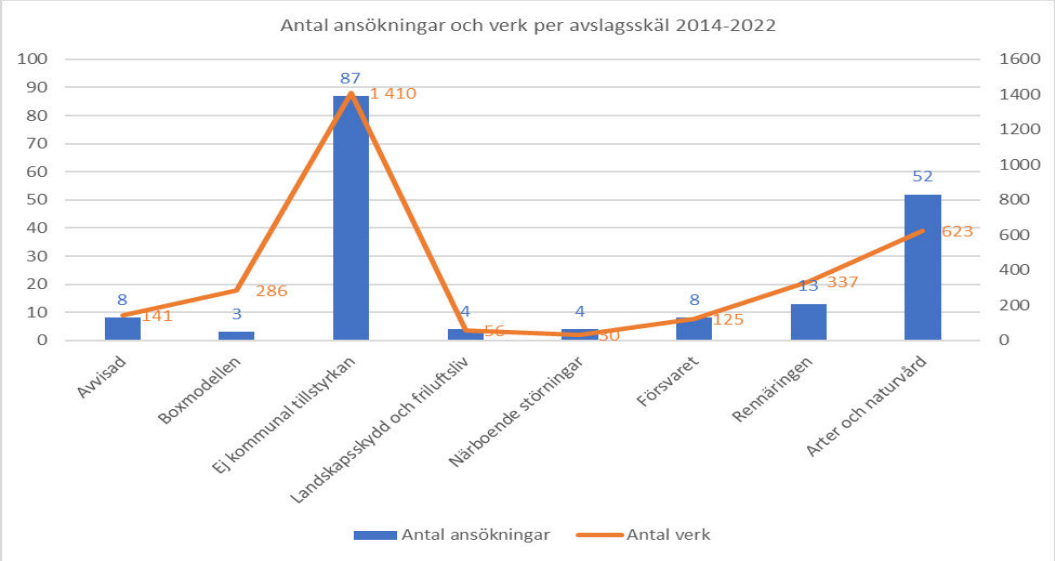

Se den uppdaterade rapporten för metodbeskrivning (när den publiceras). Man bör notera att ovan statistik endast inkluderar slutligt avgjorda ansökningar (och därför inte är helt jämförbar med övrig statistik i denna rapport) samt att den endast omfattar ansökningar (och inte tidigare skeden).

1.2 Hur många ansökta verk har stoppat av vetot?

Det går inte att veta hur stor andel av de stoppade verken som skulle ha beviljats slutligt tillstånd. Men vi har tidigare, med stöd av statistik, beräknat att 63 procent av de ansökta verken skulle ha godkänts om de inte stoppats av vetot. Det motsvarar 888 av de 1 410 stoppade verken. Om den genomsnittliga årsproduktionen för de stoppade verken hade varit 20 GWh, stoppade vetot cirka 18 TWh. Därutöver har vetot, som redovisas i denna rapport, också stoppat projekt i tidig dialog och i samråd.

[1] Att andelen verk som stoppades av vetot minskade i denna rapport beror på att den inkluderade 884 vindkraftverk som tillstyrkes avseende Markbygden. Dessa projekt var inte inkluderade i rapporten till Energimyndigheten.

2. Metod

Kommunerna kan stoppa ett vindkraftsprojekt i tre olika skeden, efter ansökan lämnats in, i det formella avgränsningssamrådet eller i tidig dialog inför samrådet.

Kommunerna tar slutlig ställning till ett projekt efter ansökan lämnats in (eller efter den kungjorts, det varierar), då kommunen ombeds av miljöprövningsdelegationen att yttra sig.

Westander Klimat och Energi har i denna rapport granskat samtliga *ansökningar* om landbaserad vindkraft där kommunen under perioden 2020 till 2022 har fattat beslut om att tillstyrka eller avstyrka ett vindkraftsprojekt. Notera att granskningen baseras på *tidpunkten för kommunens beslut*, inte tidpunkten för när ärendet avgjordes i tillståndsprocessen. Det betyder att vi också inkluderat vissa kommunala beslut där projekten ännu inte hade slutligt avgjorts.

Vi har också granskat samtliga *samråd*, som har beställts ut via länsstyrelserna, och undersökt hur kommunerna ställt sig i detta skede av processen. Om majoriteten i kommunfullmäktige ställt sig negativ till projektet och det, av det skälet, inte följts av en ansökan, så har vi inkluderat detta i kartläggningen.

Vi har slutligen granskat projekt *i tidig dialog* som ännu inte lett till samråd. Vi har i huvudsak utgått från rapportering i medierna och på projektörernas hemsidor. Denna kartläggning är inte fullständig, eftersom projektörer kan ha dragit tillbaka sina projekt efter negativ respons från ledande kommunpolitiker, utan att detta redovisats i media eller av projektörerna. Vi kan också ha missat enstaka projekt som det rapporterats om i medierna under 2020. Vår granskning har varit mer heltäckande under 2021 och 2022 än vad den var under 2020.

3. Samtliga projekt och verk – hela perioden

3.1 Projekt och verk

När man, utöver ansökningar, också inkluderar ”negativa” kommunala ställningstaganden i anslutning till samråd och i tidig dialog blir statistiken denna:

- Under hela perioden 2022-2022 var det 54 av 80 (67 procent) av de aktuella projekten som drabbades av kommunala vetot, varav 11 före samråd, 16 efter inlett samråd och 27 efter inlämnad ansökan. 1 021 av 1 430 (71 procent) av verken drabbades av det kommunala vetot.

Detta illustreras i nedan två diagram.

Antal projekt och verk

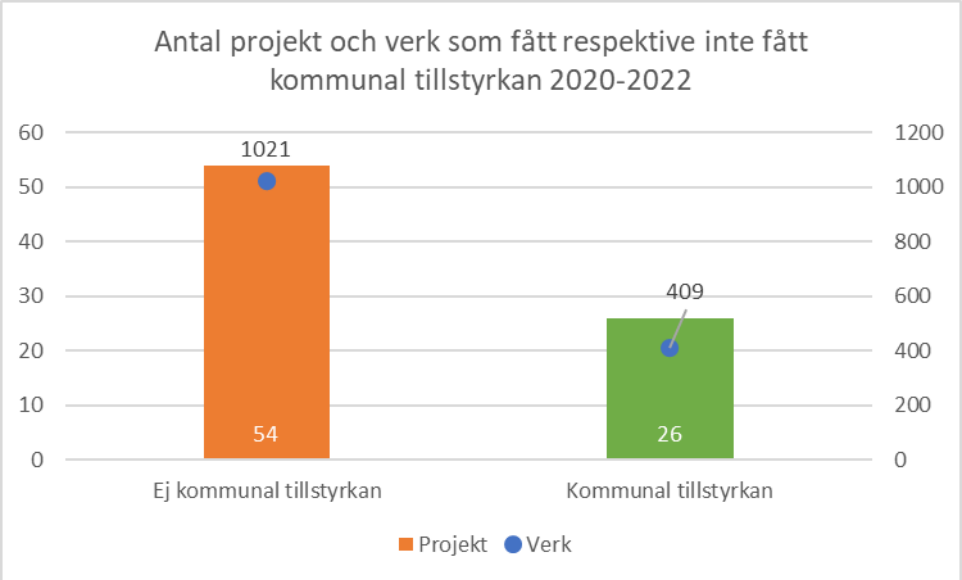

Antal projekt och verk i olika faser

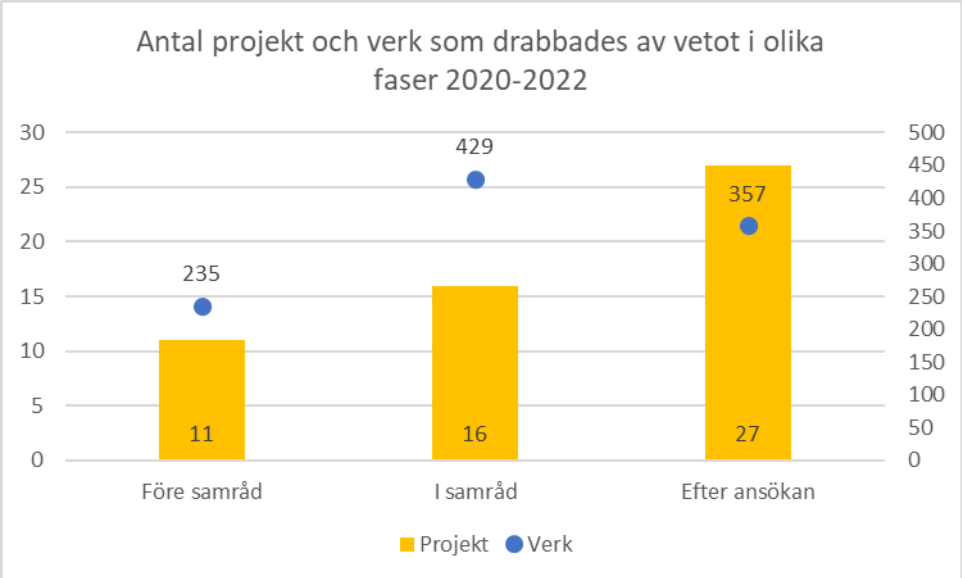

4. Samtliga projekt och verk – fördelat på år

4.1 Endast ansökningar och verk

Det har stor relevans när i projektutvecklingen ett projekt stoppas av kommunerna. I en tidig fas har projektören inte satsat lika mycket resurser som efter ansökan har lämnats in. Därför finns det skäl att göra en separat redovisning av kommunernas beslut när det gäller inlämnade ansökningar.

Nu visar vår nya kartläggning (som avser tidpunkten för beslutet och också inkluderar ansökningar där avslaget ännu inte vunnit laga kraft):

- Under hela perioden 2020 till 2022 tog kommuner ställning till 53 ansökningar, varav 26 tillstyrktes och 27 avstyrktes, samt 766 verk varav 409 tillstyrktes och 357 avstyrktes. 51 procent av ansökningarna och 47 procent av verken avstyrktes.
    - Under 2020 tog kommuner ställning till 17 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 7 avstyrktes. 41 procent av ansökningarna och 42 procent av verken avstyrktes av kommunerna.
    - Under 2021 tog kommuner ställning till 24 ansökningar, varav 11 tillstyrktes och 13 avstyrktes. 54 procent av ansökningarna och 49 procent av verken avstyrktes av kommunerna.
    - Under 2022 tog kommuner ställning till 12 ansökningar, varav 5 tillstyrktes och 7 avstyrktes. 58 procent av ansökningarna och 47 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

Detta framgår av nedanstående diagram.

Antal ansökningar

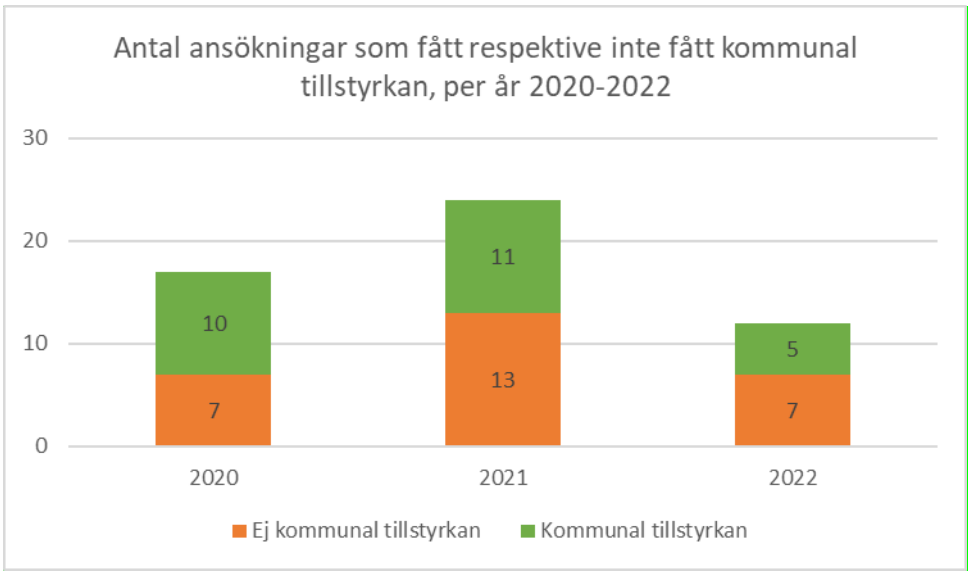

Andel ansökningar

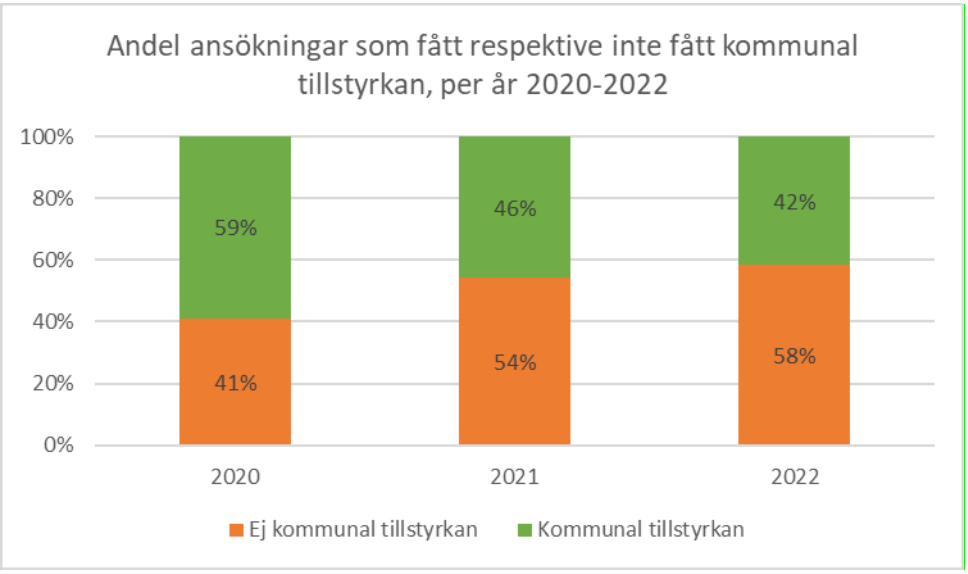

Andel verk

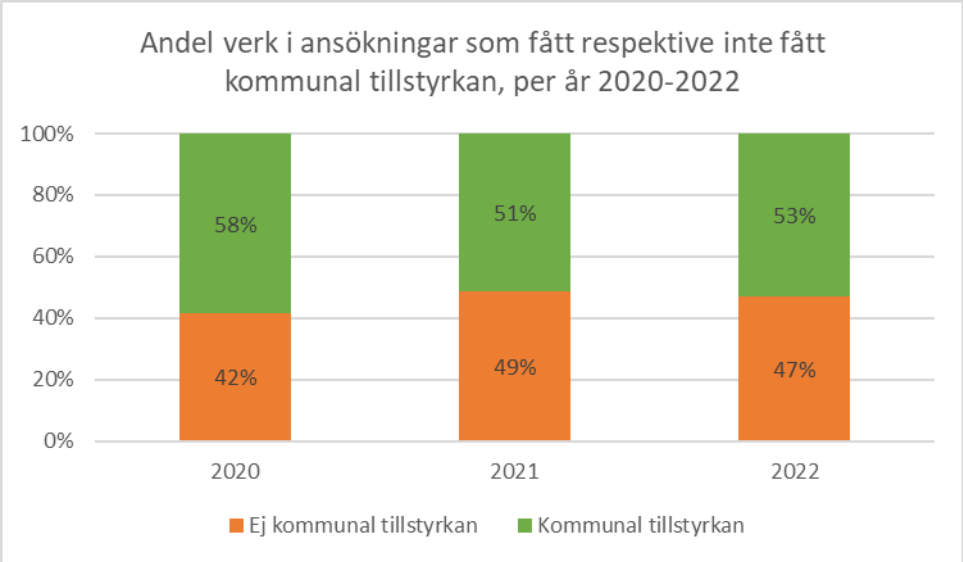

4.2 Samtliga aktuella projekt och verk

När man, utöver ansökningar, också inkluderar ”negativa” kommunala ställningstaganden i anslutning till samråd och i tidig dialog som följts av att projektet stoppats, blir statistiken denna:

- Under 2020 var det 9 av 19 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 1 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. 47 procent av projekten och 46 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.

- Under 2021 var det 33 av 44 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 6 före samråd, 14 efter inlett samråd och 13 efter inlämnad ansökan. 75 procent av projekten och 77 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.

- Under 2022 var det 12 av 17 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 4 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. 71 procent av projekten och 73 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.

Detta illustreras i nedanstående diagram.

Antal projekt

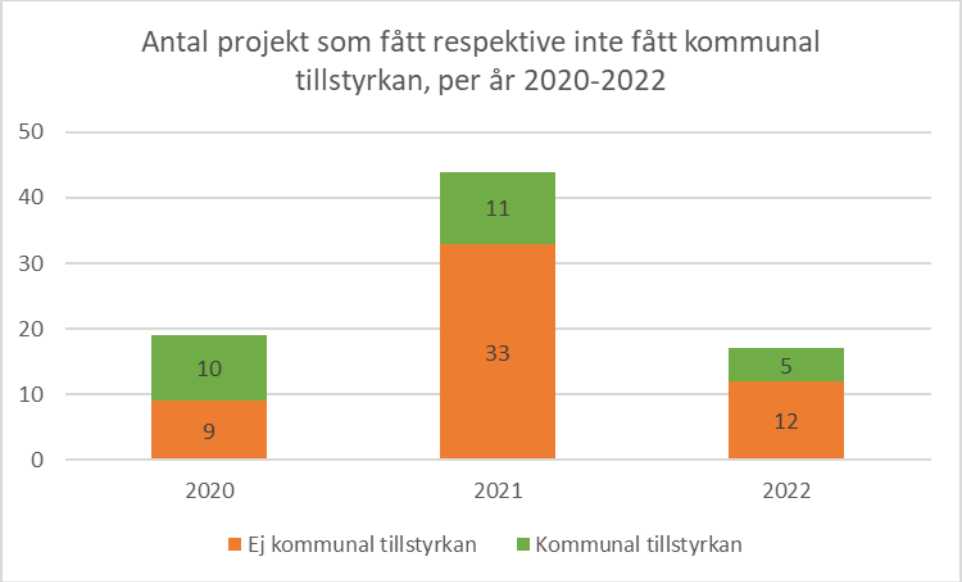

Antal verk

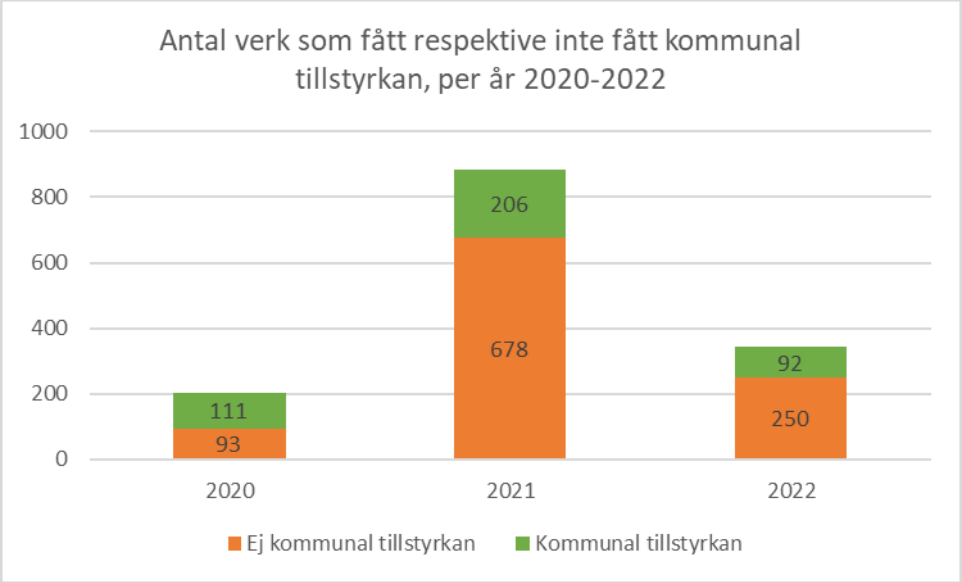

Andel projekt

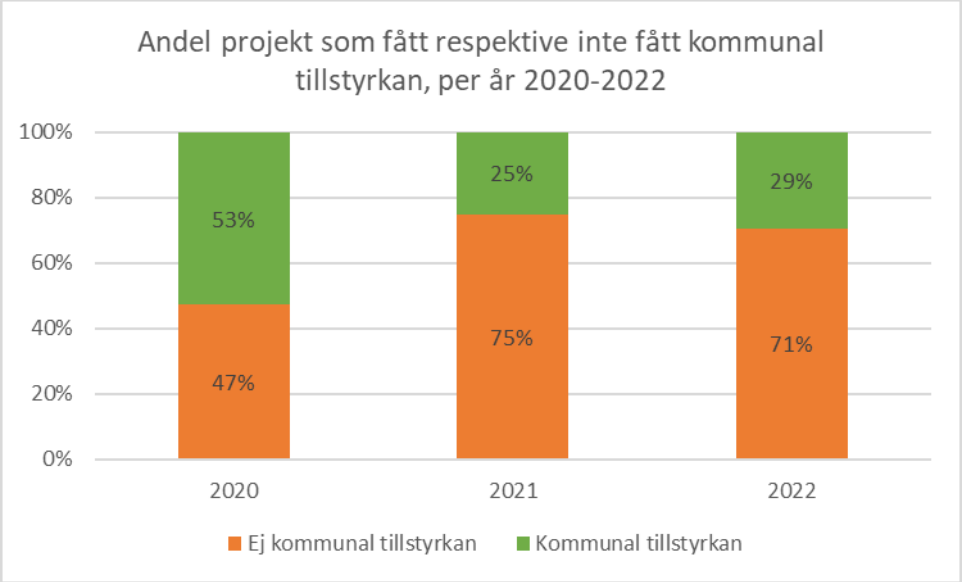

Andel verk

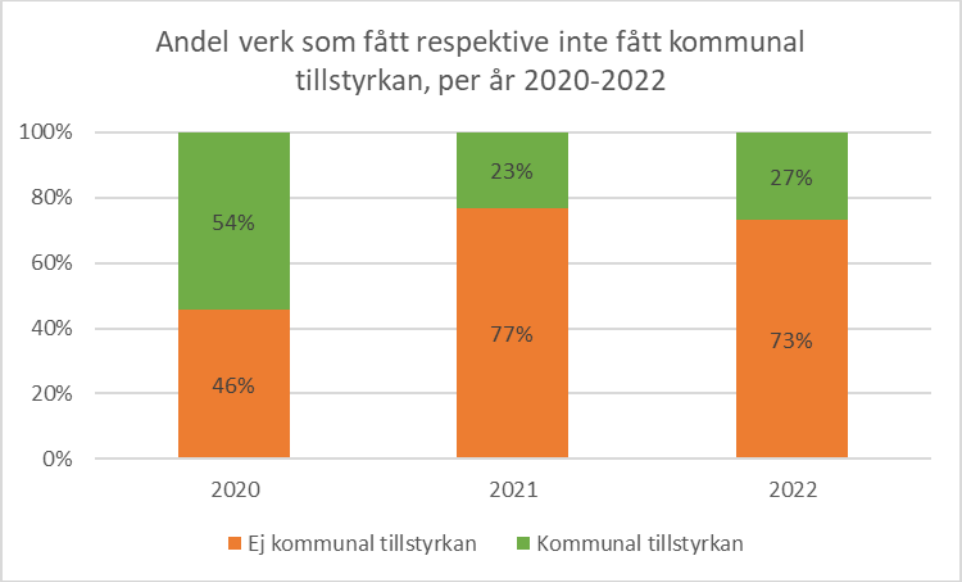

Antal projekt stoppade projekt i olika faser

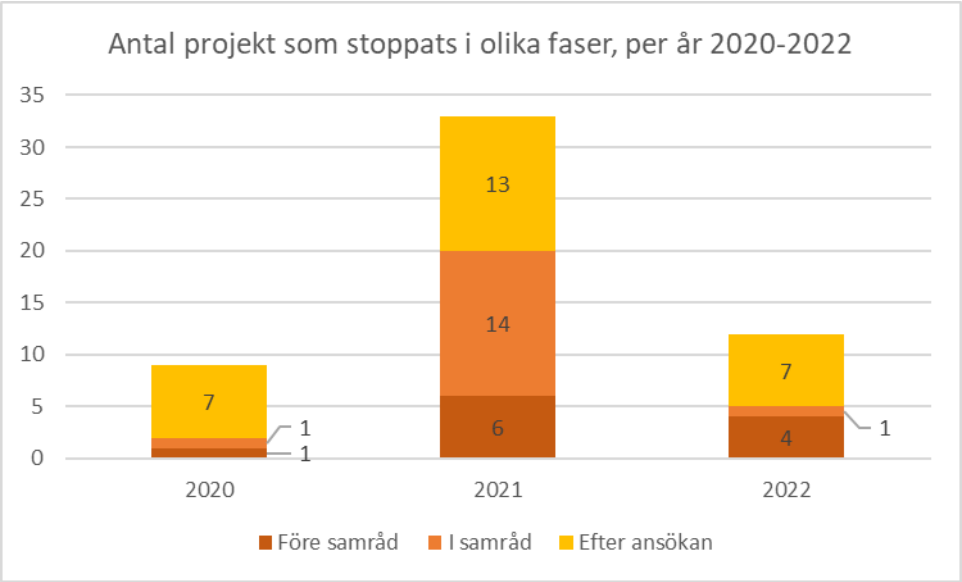

Andel projekt stoppade projekt i olika faser

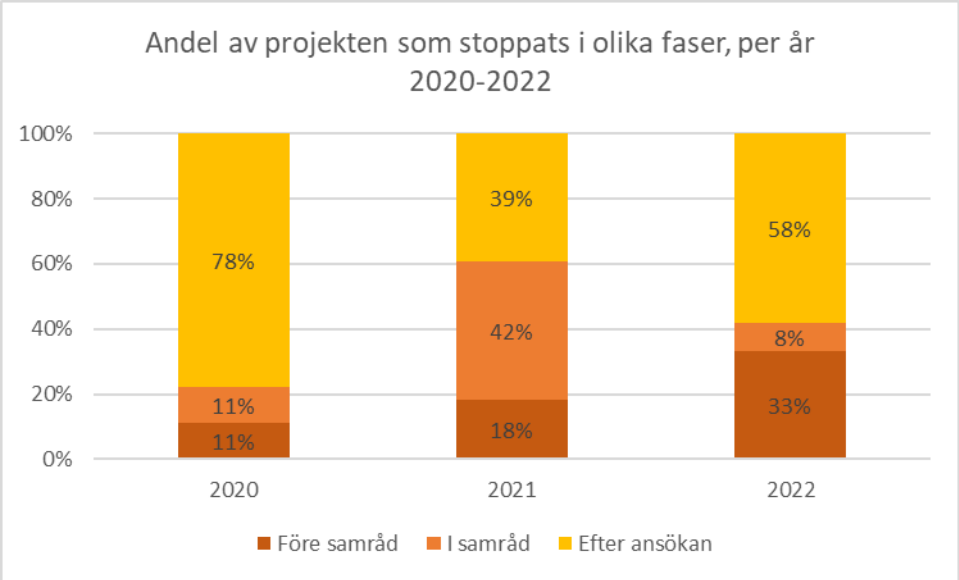

Antal stoppade verk i olika faser

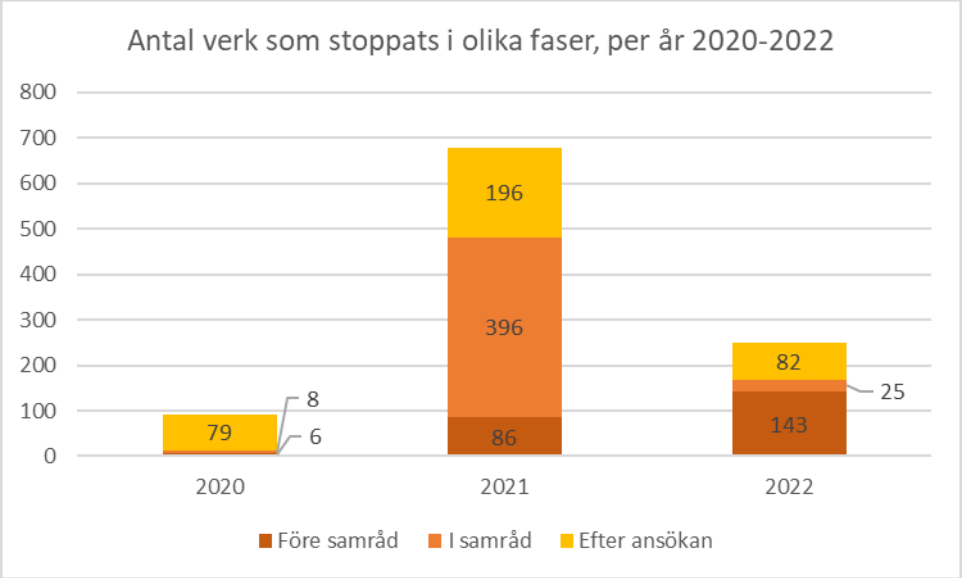

Andel stoppade verk i olika faser

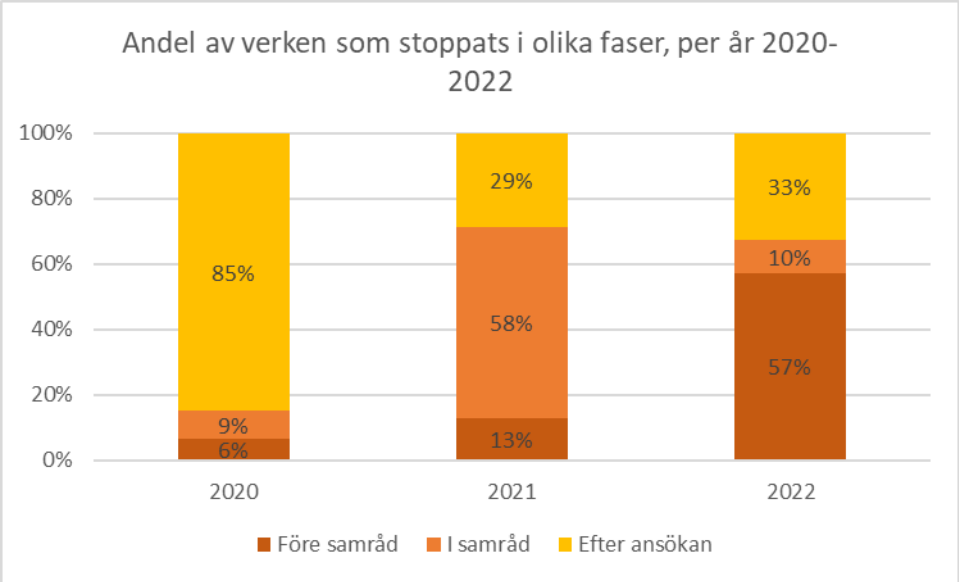

5. Samtliga projekt och verk per elområde

Vi har nedan fördelat projekten och verken som stoppats av vetot i någon av de tre faserna utifrån vilka elområden projekten befinner sig i:

- Sammantaget stoppades 54 *projekt* av det kommunala vetot under perioden 2020 och 2022. I södra Sverige (Elområde 3 och 4) stoppades 39 av 50 projekt, motsvarande 78 procent. I norra Sverige (Elområde 1 och 2) stoppades 15 av 30 projekt, motsvarande 50 procent.

- Sammantaget stoppades 1 021 *verk* av det kommunala vetot under perioden 2020 och 2022. I södra Sverige (Elområde 3 och 4) stoppades 681 av 780 verk, motsvarande 87 procent. I norra Sverige (Elområde 1 och 2) stoppades 340 av 650 verk, motsvarande 52 procent.

Detta illustreras i nedanstående diagram och tabell.

Antal och andel projekt

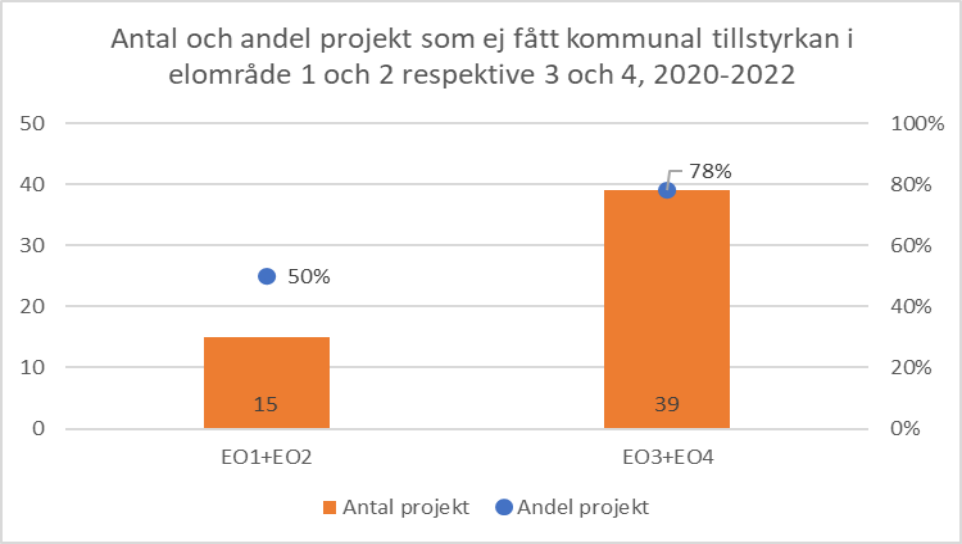

Antal och andel verk

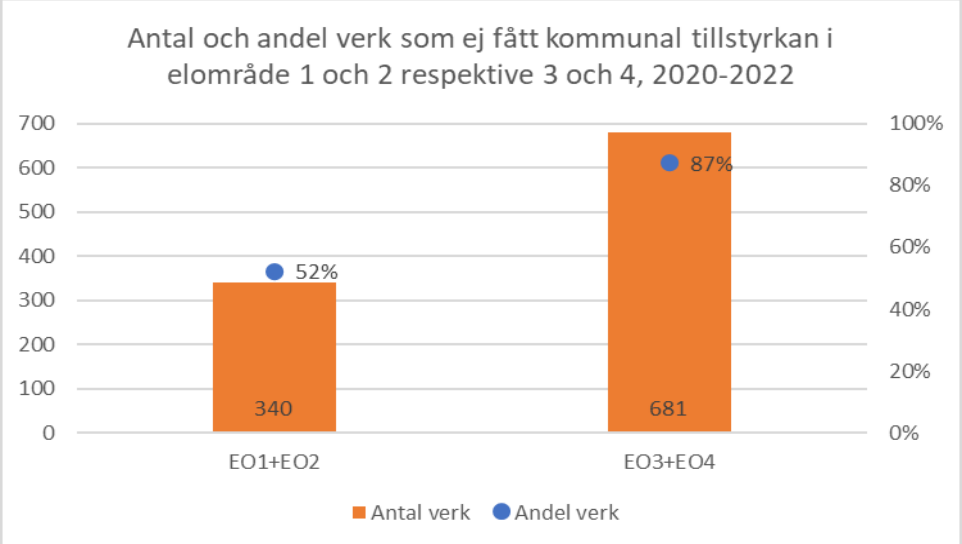

Det är också möjligt att fördela projektstatistiken på samtliga fyra elområden.

Elområde – projekt Samlat 2020-2022	Ej kommunal tillstyrkan	Kommunal tillstyrkan	Summa
EO1	2	2	*4*
EO2	13	13	*26*
EO3	26	7	*33*
EO4	13	4	*17*
Summa	*54*	*26*	*80*
Elområde – verk			
EO1	43	123	*166*
EO2	297	187	*484*
EO3	471	71	*542*
EO4	210	28	*238*
Summa	*1021*	*409*	*1430*